

Народився 27 березня 1892 р. у м. Ново-Александрівську (нині Зарасай) Ковенської губернії (Литва) в сім'ї вчителя. Батько хотів, аби син продовжив його благородну справу, говорив, що школа — майстерня, де формується думка підрастаючого покоління, тому треба міцно тримати її в руках, щоб не втратити майбутнє. Поради рідного батька стали основою світогляду О. К. Біруля як майбутнього викладача.

Упродовж 1903–1910 рр. навчався у Паневському реальному училищі. Коли перед парубком постало надзвичайно складне та важливе питання «Ким бути?», він детально аналізував мудрі настанови батька та власні переконання щодо справи, якій хотів би присвятити життя. Цією справою стало будівництво доріг.

Так, у 1916 р. Олександр Костянтинович став випускником Петербурзького інституту шляхів сполучення. Трудову діяльність розпочав у 1919 р. із посади інженера на залізничному будівництві в Правобережній Україні. У 1926–1927 рр. працював на спорудженні гідроелектростанції.

У 1921 р. О. К. Біруля розпочав викладацьку діяльність. Навчаючи вінницьку молодь своїй дисципліні, Олександр Костянтинович зрозумів, що справді майстерне викладання — це мистецтво пробуджувати в юних душах допитливість та задовольняти її.

У 1929 р. за дорученням Українського науково-дослідного інституту безрейкових доріг створив, а потім і очолив шляхову науково-дослідну станцію. Під його керівництвом будувалися дороги Донбасу, а також Дніпропетровської та Вінницької областей. На цей період припадають перші спроби дослідження та впровадження в будівництво доріг місцевих матеріалів і створення на їх основі конструкцій дорожнього покриття.

У 1928 р. Олександр Костянтинович опублікував свою першу монографію — «Ріка Буг та її сточище», а в 1930 р. вийшла стаття «Архітектурна історія Вінниці».

У 1931–1936 рр. обіймав посаду заст. директора Українського науково-дослідного інституту безрейкових доріг. Також у 1931 р. став завідувачем кафедри будівництва та експлуатації доріг Харківського автомобільно-дорожнього інституту, якою керував довгих 36 років. У віці 43 років йому було присвоєно вчене звання професора, а в 45 — науковий ступінь кандидата технічних наук без захисту дисертації.

Олександр Костянтинович працював над вирішенням низки важливих проблем у галузі проектування, будівництва та експлуатації доріг, зокрема досліджував конструкції дорожніх покриттів, методів будівництва та експлуатації доріг низьких типів, займався розробкою теоретичних принципів експлуатації автомобільних доріг на основі взаємодії дороги й автомобіля. Розроблена ним теорія працездатності дорожніх покриттів і дослідження їх зносу заклали основу наукових принципів експлуатації. Також О. К. Біруля проводив дослідження коливань кузова

**БІРУЛЯ
Олександр
Костянтинович**

*Директор
Харківського автомобільно-
дорожнього інституту
в 1945–1959 рр.,
доктор технічних наук,
професор,
заслужений діяч науки
України*

і коліс на пневматиках під час дорожнього руху та впливу нерівності поверхні на режим руху і стан дорожніх покриттів. Він розробив зручний і простий метод оцінювання рівності покриття за амплітудою коливань кузова автомобіля та створив прилад «поштовхомір ХАДІ», за допомогою якого вимірюється сума стиснень ресор автомобілів під час проїзду ділянки дороги довжиною 1 км із постійно заданою швидкістю.

У 1940 р. Олександр Костянтинович захистив докторську дисертацію на тему «Експлуатаційні якості автомобільних доріг залежно від мікропрофілю покриттів». Це була одна з перших докторських дисертацій у галузі дорожнього будівництва.

У роки Другої світової війни О. К. Біруля працював головним інженером шостою Військово-будівельного управління нашої армії. Також керував військовими будівельними операціями в горах Північного Кавказу та Закавказзя.

Із 1943 р. обіймав посаду начальника технічного відділу Головдоруправління.

У цей час склав і видав альбом карт і доріг країни, що став прототипом сучасних атласів автомобільних доріг.

Найважливішими науковими дослідженнями О. К. Біруля у період Другої світової війни є такі: впровадження у дорожнє та аеродромне будівництво ґрунтощелебених покриттів; застосування захисного шару дорожніх покриттів із місцевих слабких дорожньо-будівельних матеріалів в умовах інтенсивного автомобільного руху; підвищення несучої здатності сипучих пісків методом зволоження; розробка технічних умов на військові автомобільні дороги.

У 1945 р. О. К. Біруля призначають директором напівзруйнованого ХАДІ. У післявоєнний період завдяки Олександру Костянтиновичу було вдосконалено матеріально-технічну базу та сформовано професорсько-викладацький склад вишу. Він вважав, що молодь — майбутнє нації, проводив активну діяльність із залучення студентів до науково-дослідницької роботи. Був переконаний, що найголовніше — прищепити смак і любов до науки, щоб не виховати невігласів, навантажених книжною премудрістю.

За наполегливу, цілеспрямовану та самовіддану працю, значний внесок у розвиток технічних наук указом Верховної Ради УРСР Олександру Костянтиновичу в 1953 р. було присвоєно звання заслуженого діяча науки Української РСР. Творчий доробок О. К. Біруля складає понад 300 наукових праць. Він є автором низки підручників та навчальних посібників з дорожньої гідротехніки, експлуатації, вишукування та проектування доріг, загального курсу шляхів сполучення тощо.

За великі досягнення в науково-педагогічній діяльності та успішне виконання завдань командування в роки Другої світової війни був нагороджений орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора, Червоної Зірки, медаллю «За трудову доблесть» та ін.

Помер 4 серпня 1967 р. у Харкові.